

פ' ע"ח, פ"א). אבל יהודה בן קוריים פירש שטוחם על שם עריהם וחצריהם¹⁾. משפחות סופרים אלו אנשי קרית ספר והם יושבי יעבץ כמו קצין ואבץ (יהושע י"ט, י"ט) חרעתיים אנשי צ"ר (יהושע ט"ו מ"ב), שמעתיים אנשי שמע כרכתיים אמם ושמע ומולדה (שם ט"ו כ"ו), שוכתיים אנשי שוכה, שוכה ועוזה (שם ט"ו ל"ה), המה הקינים אנשי קץ ככהוב הקין גבעה (שם ט"ו ג"ז), מחמה צר וחמח²⁾ (שם י"ט ל"ט), אבי בית רבב, בית מרכב וחצר סוסים (דה"א ר' ל"א). וחכמים פירשו מורע יהונדב בן רכב (ירמיה ל"ה, ו).

ג.

1) שני-דניאל, הוא כלאב הכתוב בספר שמואל (ש"כ ג' ג') וחכמים פירשו שהיה מבייש פני מפיכשת בהלכה (ברכות דף ר'). ויהודה בן קוריים פירש, לכל אב, שהות דין מומחה לרבים, אבל יראם המגדריאלי פירש מדברי סעדיה גאון, כלאב שהיה צורחו דומה לשל דוד וכל הרואה אומר כאילו אביו לפי שלא שרחה אביגיל אחר מיתת נבל והיו לעני הדור אומרים בנו של נבל הוא לפיכך, הטיל בו הקב"ה צורת דוד וכל הרואה אותו אומר כאילו אביו, וכמו כן הוא זה במדרש חכמים³⁾. 4) ששה נולד לו בחברון. 5) ואלה נולדו לו בירושלם, שמעא הוא שמע בשמואל (ש"כ ה' יד). ושובב ונחן ושלמה, ארבעה הם עם שלמה, ושלמה אחר לבת שבע כי בת שבע לא ילדה כי אם שלמה והילד הראשון שמח, אבל שמע ושובב ונחן מאשה אחרת היו. בת עמיאל הוא אליעם למסרע ואחיחפל הגילוני אבי אביה (ש"כ י"א, ג'). וכ"ג ל"ד). 3) לעגלה, כמו שפירשו חכמים עגלה זו מיכל שפעתה כמו עגלה ומחה מחמת וולד וזהו שאמר ולא היה לה ילד עד יום מותה (שב' ו' כ"ג) אבל בשעת מותה היה לה. ויהודה בן קוריים פירש שהיתה חכיבה עליו כעגלה (סנהדרין כ"א). ואין לו לדוד כי אם יא בנים ובת אחת ושמה חמר⁴⁾. יש אומרים חמר מבעל הראשון של מעכה היתה ולא בת דוד, ואכשלום היה אחיה מן האם ואינה אחות אמנון לא מן האב ולא מן האם לכן הקל ברעתו לשכב עמה. ואני אומר חמר יפת תואר היתה ואמנון שאינו אחיה מן האם אנסה אבל מן הגישואין אסורה לו דכתיב כי יקח, דרך נישואין. 15) וכני יא שיהו הכבור יוחנן, ואמרו חכמים הוא יוחנן הוא יהואחז והמליכו אותו לפני יהויקים אעפ"י

1) J. b. R. hält diese Erkl. für die beste unter allen.

2) A. חמח

3) Der sog. Raschicoam. zitiert für diese Sage Midr. Vaichulu, der unbekannt ist, bei Jalkut ist Tanchuma angezeichnet.

4) Die Chronik führt 13 Söhne Davids auf, der Verf. summiert aber nur 11 Söhne, wie 2. Sam. 6, 14, 15; es fehlen dort נוגה und der Eine der hier doppelt genannten אליפז, die wahrscheinlich frühzeitig gestorben sind, und deshalb in Sam. unerwähnt blieben, vgl. Kimchi.

שהוא גדול ממנו ב' שנים ומחצה, ומה שאמר הבכור לא שהוא ללידה אלא ~~למלכות~~ מפני שעשה שלא כהוגן העבירו מלך מצרים והמלך אחיו הגדול (הוריות י"א ע"ב). וראה גם פירוש רד"ק במ"ב כ"ג, ל"א. (16) ובני יהויקים יכניה בנו צדקיה בנו, וקרא שם בנו צדקיה כשם אחיו צדקיהו. (17) אסיר שאלתיאל בנו, ורבותינו פירשו אסיר ושאלתיאל כנויים הם, אסיר שנחשבה אמו כבית האסורים, שאלתיאל שנשאל אל על אלתו ושנשחל שלא כדרך הנשחלים וכל הענין כמפורש לשם בפרק דיני ממונות (סנהדרין ל"ז) ולעדים האלו הוא זרובבל והוא זקנו של זרובבל בן פדיה¹⁾ אבל יהודה בן קוריים ואנשי קירואין אומרים זרובבל בן פדיה הוא זרובבל בן שאלתיאל הנקרא על שמו, ופדיה הוא בן שאלתיאל זרובבל בן פדיה, והדברים נראים. (20) חמש, שם הוא ולא חמשה²⁾. (22) ובני שמעיה וגו' ששה, עם אביהם. ויש אומרים ששה שם הוא. (24) וענני שבעה, הוא מלך המשיח³⁾ ואומר ענני כמו שנאמר וארו עם ענני שמיא כבר אנש אחה הוה (דניאל ו' י"ג), ומענני ואילך אין חשבון עוד למלכות בית דוד ולכן הופסק. וחמהין הללו המתעסקים בספר יוחסין מי מנה את אלו, ועזרא היאך יכול ליחס דורות שלאחריו הלא זרובבל ועזרא ביחד היו וזרובבל עד ענני עשרה דורות, וזרובבל חנניה פלטיה ארנן עובדיה שכניה שמעיה נעריה אליועני וענני, יהודה בן קוריים אומר לסוף בית ב' נתייחסו מספרי זכרונות המלכים כי הם היו כותבים כל היחסים וכל המעשים כמו שנאמר באחשירוש להביא ספר הזכרונות (אסתר ו' א') ואני משיב להם ודאי כדברי חכמים שאמרו עזרא כתב ספרו ויחס דברי הימים עד לו (ב"ב דף ט"ו), והללו הוא יחס כמו שנאמר ועל ספרך כלם יכתבו (תהלים קל"ט, ט"ז) ומחלחל החורה ועד סיומה נביאים קורים וכותבים אשר לא ראו ואשר לא סופר למו מחלחל החורה ונלכוד מעבר ולעבר יולד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ (בראשית י', כ"ה) ואם תאמר כתחלת ימיו, והלא יקטן אחיו קטן ממנו היה והוליד ממנו משפחות ונתפלגו, ואם תאמר באמצע ימיו, לא בא הכתוב לסחוס אלא לפרש, הא למדת כי אינו כימיו אלא בסוף ימיו, הא לעדת שנביא גדול היה עבר שהוא

¹⁾ Serubabel wird hier zu den בני פדיה gezählt, in Esra 3 u. Nehemia wird er immer בן שאלתיאל genannt. J. K. sagt daher richtig, dass hier ein Glied בן פדיה ausgefallen sei, wie so oft in der Chron.; dem stimmt auch der Verf. bei, hier und 8, 29 und ebenso Kinchi. Die erste Erklärung ist aber nicht verständlich. B. hat hier die Worte של זרובבל nicht. Noch unverständlicher ist der Talm. l. c., der Serubabel mit Nehemia b. Chachalja identificirt, was schon Meier Halevi in seinen Novellen zu dieser Stelle bemerkt.

²⁾ Der Comm. macht aus diesem Zahlwort einen Eigennamen, weil es hier gegen den Sprachgebrauch die weibliche Endung hat; so auch im nachfolgenden Verse, weil ein Namen zur Zahl 6 fehlt.

³⁾ So auch der Aramäer מלכא משיחא דעזרא לאיתגלאה.

שם שמו של בנו פלג ברוח הקדש, וכן משה רבינו ייחס כל מלכי עשו עד דוד וכל האלופים עד חנוכת הבית וכמה שנים נחנבא עדוא עד שלא נולד יאשיה שנאמר הגה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו הזכח עליך וגו' (מ"א י"ג, ב') הא למדת שעזרא ייחס עד לו כלומר על עצמו וייחס על ענני קודם שייחס עצמו ואח"כ חגי זכריה ומלאכי העלוהו ברוח הקדש. ואם ישאל השואל והלא לא חמצא עזרא בכל ספר הייחס וייחס אהרן דבהן, דע ומחבונן כי נחייחס עזרא בן שריה בן עזריה בספרו (עזרא ז' א') וכאן נחייחס אלעזר הוליד את פינחס עד וחלקיהו הוליד את עזריה ועזריה הוליד את שריה ושריה הוליד את יהוצדק (דה"א ה' ל' עד מ') ויהוצדק הוא עזרא כאשר יורה עליו חברו, שאמרו חכמים וישקור ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' (דניאל ט', י"ד) צדקה עשה הקב"ה שהקדים גלות יבנה לגלות צדקיה י"א שנים, והלכו להם כולם שלמים בחורחיו ובחכמתו שנאמר והגלה החרש והמסגר (מ"ב כ"ד, י"ד) ואלו גבורי תורה כאשר אמרו חכמים (סנהדרין ל"ח) ועזרא הלך עם גלויות יבנה שנאמר ויהוצדק הלך בהגלות ה' את יהודה וירושלם ביד נכבדנאצר (דה"א ה', מ"א) ולכך נקרא שמו כאן יהוצדק שצדקה עשה הקב"ה שהגלהו קודם חורבן הבית והוא חידש את החורה.

ד.

(1) בני יהודה פרץ וחצרון וכרמי וחור ושובל, דע כי פרץ הוא בן יהודה וחצרון הוא בן פרץ, וכרמי הוא בן זמרי בן זרח בן יהודה אחי פרץ, וחור בן כלב בן חצרון ושובל הוא בן כלב בן חור בן כלב בן חצרון והוליד זה כלב בן חצרון בן ושמו חור וחור עשה בן ושמו כלב בשם אביו, וכולם מן יהודה. והזכיר הגה לשובל להזכיר בני אשחור שנאמר ולאשחור אבי חקוע היו שתי נשים חלאה ונערה, והזכיר לחור להזכיר את בניו שנאמר ואלה אבי עיטס זרעאל וישמא וידבש ושם אחותם הצללפוני ופנואל אבי גרור ועזר אבי חושה, כולם בני חור כדכתיב אלה בני חור בכור אפרתה אבי בית לחם. (3) ואלה משפחות אבי עיטס זרעאל וישמע עד שוחה הם בני חור, ואשר אמר ואלה אבי עיטס זרעאל היה צריך לכתוב אבי עיטס זרעאל, ואל התמה בדבר כי בן ענן המקרא, משה אהרן (מיכה ו' ד') היה צריך לאמר משה אהרן בני חור, והזכיר לכולם עבור להביא כי מחור בן אפרתה יצאו כל אלה. ואחרתי בן חרום (פסוק ח') זו מרים אשת כלב בן חצרון על שם וחצאנה כל הנשים אחריה נתפס ובמחולות (שמות ט"ו). ואמרו שכל אלה שיצאו מחצרון כהנים לויים, וזה כמו בני חכיה בני הקין (עזרא ב' ס"א) בן חרום בני חרום (שם ב' ה"ט) שם כל חרום בישראל לך יהיה (במדבר י"ח, י"ד), ואין לו יסודות הדברים. ומחור

*) Sifre c. 78 deutet wie hier Acharchel auf Mirjam aber בן חרום nicht wie der Comm. auf בן חרום, sondern auf Jochebed und mit derselben Belegstelle כל חרום, was doch in keiner Beziehung zu Jochebed steht. Midr. Raba zu Exod. Cap. 1, deutet Harum auf David במלכותו.